

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6901/2567

นาย ย.โจทก์ นาง ก.จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 797, ป.พ.พ. มาตรา 654, พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 มาตรา 4, ป.พ.พ. มาตรา 411, ป.พ.พ. มาตรา 172

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์มอบหมายให้จำเลยนำเงินไปให้บุคคลภายนอกกู้ยืมโดยเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดแล้วนำผลประโยชน์มามอบให้ จำเลยจึงเป็นตัวแทนของโจทก์ในกิจการดังกล่าวตาม ป.พ.พ. มาตรา 797 กรณีเช่นนี้จึงไม่สามารถแยกต้นเงินออกจากดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากบุคคลภายนอกเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดซึ่งตกเป็นโมฆะเช่นเดียวกับนิติกรรมกู้ยืมได้ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า โจทก์มอบเงินให้จำเลยนำไปปล่อยให้บุคคลภายนอกกู้ยืมโดยคิดดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งกฎหมายกำหนดห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 654 และเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 มาตรา 4 (1) นิติกรรมระหว่างโจทก์กับจำเลยตกเป็นโมฆะ การที่โจทก์มอบเงินให้จำเลยไปดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นการชำระหนี้ฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีตาม ป.พ.พ. มาตรา 411 โจทก์จึงไม่อาจเรียกร้องให้จำเลยคืนเงินดังกล่าวได้

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระเงิน 294,609 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ของต้นเงิน 290,000 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ จำเลยให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า ให้จำเลยชำระเงิน 294,609 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ของต้นเงิน 290,000 บาท นับถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 24 พฤศจิกายน 2564) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 3,000 บาท จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 9 พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยชำระเงินตามมูลหนี้กู้ยืม 5,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 5 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 25 พฤศจิกายน 2564) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ทั้งนี้ หากกระทรวงการคลังปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาเมื่อใดจึงให้ใช้อัตราที่ปรับเปลี่ยนบวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ 2 ต่อปี แต่ไม่เกินอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ตามที่โจทก์ขอ คำขออื่นให้ยก นอกจากนี้แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ โจทก์ฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้แย้งกันในชั้นฎีการับฟังเป็นยุติว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยอยู่กินฉันสามีภริยากับนาย ก. ซึ่งเป็นน้องชายโจทก์ โจทก์ นาง จ. ซึ่งเป็นมารดาโจทก์ และจำเลยมีการสนทนากันผ่านแอปพลิเคชันเมสเซนเจอร์ โจทก์ใช้ชื่อ W. มารดาโจทก์ใช้ชื่อ N. จำเลยใช้ชื่อ K. ระหว่างวันที่ 23 เมษายน 2564 ถึงวันที่ 10 กรกฎาคม 2564 โจทก์โอนเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารของมารดาโจทก์และโจทก์เข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของจำเลยและมารดาของจำเลยรวม 7 ครั้ง ครั้งที่ 1 วันที่ 23 เมษายน 2564 จำนวน 50,000 บาท ครั้งที่ 2 วันที่ 22 พฤษภาคม 2564 จำนวน 20,000 บาท ครั้งที่ 3 วันที่ 26 มิถุนายน 2564 จำนวน 30,000 บาท ครั้งที่ 4 วันที่ 5 กรกฎาคม 2564 จำนวน 100,000 บาท ครั้งที่ 5 วันที่ 8 กรกฎาคม 2564

จำนวน 15,000 บาท ครั้งที่ 6 วันที่ 9 กรกฎาคม 2564 จำนวน 50,000 บาท ครั้งที่ 7 วันที่ 10 กรกฎาคม 2564 จำนวน 20,000 บาท ส่วนครั้งที่ 8 วันที่ 6 สิงหาคม 2564 ศาลล่างทั้งสองพิพากษาว่าจำเลยกู้เงินโจทก์ 5,000 บาท จำเลยไม่ฎีกา ประเด็นดังกล่าวจึงยุติ มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า โจทก์จะเรียกร้องให้จำเลยคืนเงินแก่โจทก์อีกจำนวน 285,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยได้หรือไม่ เพียงใด เห็นว่า เมื่อโจทก์รับว่าโจทก์มอบหมายให้จำเลยนำเงินไปให้บุคคลภายนอกกู้ยืมโดยเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดแล้วนำผลประโยชน์มามอบให้จำเลยจึงเป็นตัวแทนของโจทก์ในกิจการดังกล่าวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 797 กรณีเช่นนี้จึงไม่สามารถแยกต้นเงินออกจากดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากบุคคลภายนอกเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดซึ่งตกเป็นโมฆะเช่นเดียวกับนิติกรรมกู้ยืมได้ ประกอบกับแม้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 172 วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้าจะต้องคืนทรัพย์สินอันเกิดจากโมฆะกรรม ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยลาภมิควรได้แห่งประมวลกฎหมายนี้มาใช้บังคับ แต่มาตรา 411 บัญญัติเป็นข้อยกเว้นว่า บุคคลใดได้กระทำการเพื่อชำระหนี้เป็นการอันฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ท่านว่าบุคคลนั้นหาอาจจะเรียกร้องคืนทรัพย์สินได้ไม่ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า โจทก์มอบเงินให้จำเลยนำไปปล่อยให้บุคคลภายนอกกู้ยืมโดยคิดดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งกฎหมายกำหนดห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 และเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 มาตรา 4 (1) นิติกรรมระหว่างโจทก์กับจำเลยตกเป็นโมฆะการที่โจทก์มอบเงินให้จำเลยไปดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นการชำระหนี้ฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี โจทก์จึงไม่อาจเรียกร้องให้จำเลยคืนเงินในส่วนนี้ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 9 พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

อาทิตย์ ออกเวหา · ดุสิต ฉิมพลี · วาสนา อัจฉรานวัฒน์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/6901/2567>